

УДК 821.161.2 І. Нечуй-Левицький (045)
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.2/24.176830>

Катерина РЕЗНІКОВА,
orcid.org/0000-0002-5629-6782
викладач української мови та літератури
Гуманітарно-педагогічного коледжу
Мукачівського державного університету
(Мукачево, Україна) *Kat.Reznikova94@gmail.com*

Агнета ІГНАТОЛЯ,
orcid.org/0000-0003-0274-5236
викладач української мови та літератури
Гуманітарно-педагогічного коледжу
Мукачівського державного університету
(Мукачево, Україна) *a_ignatolya@ukr.net*

Оксана ЗАЯЦЬ,
orcid.org/0000-0001-7083-7410
викладач української мови та літератури
Гуманітарно-педагогічного коледжу
Мукачівського державного університету
(Мукачево, Україна) *oksanaazajac2@gmail.com*

РЕАЛІСТИЧНЕ ЗОБРАЖЕННЯ ОБРАЗІВ ЖІНОК ТА ЇХ ТЕОРЕТИЧНЕ ОСМИСЛЕННЯ В НАУКОВИХ СТАТТЯХ ТА РОМАНИ «НАД ЧОРНИМ МОРЕМ» ІВАНА НЕЧУЯ-ЛЕВИЦЬКОГО

Статтю присвячено вивченню реалізму загалом і творчості Івана Нечуя-Левицького зокрема у ХХ ст. перебувало на маргінесах наукових зацікавлень, а в ХІХ ст., зазвичай, обмежувалося ідеологічно спрямованими працями. Реалізм лише вважається вивченим, що зумовлює актуальність вибраної теми. Письменник критикує надмірний фотографізм представників ультрареальної школи за відсутність духу ідеалізму, фантазії, серця, духу щирої поезії. Згідно з переконанням Івана Нечуя-Левицького, творчість – це не копіювання життя, а його відображення, з'єднане з красою та суб'єктивним поглядом автора. Специфічна риса реалізму Нечуя – естетичність, яку письменник відносить до рис українця. Український народ в своїх міфах держиться міри; його фантазія не любить переступати ненатуральні форми; вона любить правду і естетичність. Порівнюючи українські та російські пісні, Іван Нечуй-Левицький також акцентує на естетиці, вважаючи її однією з головних відмінностей між російським та українським світоглядом. В статті проаналізовано романи Івана Нечуя-Левицького, які є зручним полотном для досліджень гендерних стереотипів та модифікацій, оскільки вони є більше «романами ідей», ніж «романами характерів». Тобто, персонажі у творах Нечуя-Левицького постають інструментами втілення ідей, які були означені автором і розкриття яких є метою написання тексту. Автор «сортує» персонажів за приналежністю до певної ідеології (космополітизм-народництво) і саме стійкість в ідейних переконаннях є маркером внутрішнього світу персонажу.

Диференціюючи жіночі персонажі за зовнішніми ознаками, автор надає особливої уваги саме очам, усі героїні поділяються на тих, у «яких очі палають», і на жінок з «порожніми очима». Друга зміна – ускладнення характеру жінки, поривання якої уже не базувалися «всуціль із любові». Вчорашня жінка, яка не знала антагонізму між двома життєвими тенденціями, не знала роздвоєння душі, була більш гармонійна, зрівноважена від нинішньої. Зате сьогодні жінка є багатша, «нтересніша». Її внутрішню боротьбу і несупокій, її шукання і блуканину, самоаналіз і сумніви, можна було б назвати проблематизмом «нової жінки». Автор приділяє значну увагу діалогам та відповідно аналізу персонажів з вуст інших персонажів, але такий стиль є традиційним для народницької естетики. Самоаналіз героя теж не є оригінальним інструментом у контексті літератури реалізму, на оригінальність претендує жіночий самоаналіз.

Ключові слова: Іван Нечуй-Левицький, осмислення, реалізм, романтизм, фольклор, народність, наукова досконалість, національність, жіночність, фемінізм, емансипація.

Kateryna REZNIKOVA,

orcid.org/0000-0002-5629-6782

*Lecturer of Ukrainian Language and Literature
Humanitarian Pedagogical College*

Mukachevo State University

(Mukachevo, Ukraine) Kat.Reznikova94@gmail.com

Ahneta IHNATOLIA,

orcid.org/0000-0003-0274-5236

*Lecturer of Ukrainian Language and Literature,
Humanitarian Pedagogical College*

Mukachevo State University

(Mukachevo, Ukraine) a_ignatolya@ukr.net

Oksana ZAIATS,

orcid.org/0000-0001-7083-7410

*Lecturer of Ukrainian Language and Literature,
Humanitarian Pedagogical College*

Mukachevo State University

(Mukachevo, Ukraine) oksanazajac2@gmail.com

REALISTIC PICTURES OF WOMEN AND THEIR THEORETICAL SENSE IN SCIENTIFIC ARTICLES AND NOVELS OF IVAN NECHUY-LEVITSKY

The study of realism in general and the work of Ivan Nechuy-Levytsky in particular in the XX century. was on the margins of scientific interest, and in the XIX century. usually limited to ideologically directed works. Realism is only considered to be studied, which determines the relevance of the chosen theme. The writer criticizes the excessive photographing of the representatives of the ultra real school for the lack of the spirit of idealism, fantasy, heart, the spirit of true poetry. According to Ivan Nechuy-Levytsky, creativity is not the copying of life, but its reflection, connected with the beauty and subjective view of the author. A specific feature of realism of Nechuy – aesthetics, which the writer refers to the features of Ukrainian. The Ukrainian people in their myths keep certain extent; his fantasy does not like to cross the borders of non-natural forms; it loves the truth and aesthetics. Ivan Nechuy-Levytsky, while comparing Ukrainian and Russian songs, also emphasizes aesthetics, considering it one of the main differences between Russian and Ukrainian outlook.

The novels of Ivan Nechuy-Levytsky, which are a convenient tool for the study of gender stereotypes and modifications, since they are more «novels of ideas» than «novels of characters» are analyzed in the article. That is, the characters in the works of Nechuy-Levytsky appear as tools for the implementation of ideas that were identified by the author and whose disclosure is the purpose of writing the text. The author «sorts» the characters for belonging to a certain ideology (cosmopolitanism-populism), and the very firmness in ideological beliefs is a marker of the inner world of the character. In reference to the differentiation of female characters on the basis of external features, the author gives special attention to the eyes, all heroines are divided into those «whose eyes burn» and for the women with «empty eyes». The second change – the complication of the character of a woman, whose bursting was no longer based «in the whole of love». About realism in Nechuy-Levytsky's prose. Therefore the purpose of the article is to find out how the writer explains realism. Nechuy-Levytsky explains realism not only as a literary style. The novels of Ivan Nechuy-Levytsky are a convenient tool for research on gender stereotypes and modifications, as they are more of a «novel of ideas» than «novels of characters». That is, the characters in the works of Nechuy-Levytsky appear as tools for the implementation of ideas that were identified by the author and whose disclosure is the purpose of writing the text. The author «sorts» the characters for belonging to a certain ideology (cosmopolitanism-populism), and the very stability in ideological beliefs is a marker of the inner world of the character. With regard to the differentiation of female characters on the basis of external features, the author gives special attention to the eyes, all heroines are divided into those «whose eyes burn,» and for women with «empty eyes». The second change – the complication of the character of a woman, whose bursting was no longer based «in the whole of love».

Yesterday's woman, who did not know the antagonism between the two tendencies in life, did not know the split of the soul, was more harmonious, balanced from the present one. But today the woman is richer, «more interesting». Her inner struggle and loneliness, her quest and wandering, self-examination, and doubt could be called the problematization of a new woman. The author pays considerable attention to dialogues and, accordingly, the analysis of characters from the mouths of other characters, but this style is traditional for populist aesthetics. is not an original instrument in the context of the literature of realism, the originality of which claims to be female introspection.

Key words: *Ivan Nechuy-Levytsky, comprehension realism, romanticism, folklore, nationality, scientific excellence, nationality, femininity, feminism, emancipation.*

Постановка проблеми. Зумовлена потребою переосмислення категорії «реалізму» та образу тодішньої жінки загалом та у творчості Івана Нечуя-Левицького зокрема. Принцип реалізму у статтях письменника є поєднанням правдивості та естетичності, яке Нечуй вважає однією з рис українців. Правдивість письменник пояснює через метафору «відображення», для якої характерні, по-перше, впізнавані місця, час та персонажі, яких читач має співвідносити з певним соціальним станом, мешканцями реальної країни тощо, по-друге, реалістичність зображуваного, можливість безпосередньо асоціювати прочитане з досвідом, по-третє, настанова на дидактизм. Як антипод реалізму Нечуй-Левицький розглядав романтизм та декаденство, які критикував за надмір фантазії та невідповідність життєвій правді.

До національно-народних рис можна віднести вибір об'єкта зображення (Україна та українці), вимоги народної мови, відтворення народного характеру та духу. Варто підкреслити, що стаття письменника «Непотрібність великоруської літератури для України і для слов'янщини» спрямована значною мірою на захист української мови та національності, отже, ключовими її питаннями є ствердження існування України як окремої країни, що було зумовлено історичними реаліями XIX століття.

Аналіз досліджень. Однією з найяскравіших дослідниць творчості Івана Нечуя-Левицького є Леся Українка, яка відносила його до натуралістів, Дмитро Чижевський – до реалістів, які не порвали зі старим романтизмом, Юрій Меженко – до романістів-реалістів, а Іван Франко підкреслював романтичну основу його творчості.

Оксана Шупта-В'язовська, порівнюючи творчість І. Нечуя-Левицького та П. Мирного, наголошує на неканонічності реалізму першого. [Шупта-В'язовська О., 2008: 145].

Аналіз творчості Івана Нечуя-Левицького ми знаходимо у працях Т. Бадурі, Р. Ткаченка, Т. Дзядевич, Н. Зінченко, Л. Мялковської та інших. Окремої уваги потребують масштабні дослідження Сергія Єфремова та психоаналітична розвідка Валер'яна Підмогильного «Іван Нечуй-Левицький. Спроба психоаналізу творчості».

Мета статті – проаналізувати метод «реалізм» у тлумаченні Івана Нечуя-Левицького. Поєднання реалістичних та національно-народних принципів для характеристики жіночих образів у романі «Над Чорним морем», що стає причиною переконаності деяких дослідників у дотриманні прозаїком ідей романтизму. Об'єктом дослідження є роман І. Нечуя – Левицького «Над Чорним морем» в якому втілено трансформацію образу

жінки в нову емансиповану, за прикладом течії «першого вінка». Предметом дослідження є особливості реалістичного зображення образу жінки та її теоретичне осмислення в наукових статтях та романах Івана Нечуя-Левицького. Поставлена мета передбачає виконання таких завдань: 1) дослідження методу реалізму у творчості Івана Нечуя-Левицького; 2) визначення принципу реальності у творчості Івана Нечуя-Левицького, який він описує як взаємозв'язок естетичності та правдивості; 3) виокремлення нового типу жінки, яка бореться за власні права. Літературним матеріалом для дослідження послуговували твори Івана Нечуя-Левицького «Над Чорним морем» та його наукові розвідки про сутність українського народу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Український реалізм з'явився в дуже важку для України добу. Він народився в оточенні російського реалізму та не без впливів споріднених течій Західної Європи.

До поетів, що найближче були зв'язані з традиціями народної творчості: поезії, пісні, казки, анекдоту, належали в першу чергу байкар Леонід Глібов (1827 – 1893), який використав у своїх творах не лише традиційні сюжети байок, але і вжив для їх оживлення українські мотиви, та Степан Руданський (1834 – 1873) – автор численних, здебільшого гумористичних пісень («Співомовки»). Значно більше значення мали буковинець Осип Юрій Федькович (1834 – 1888) та наддніпрянська письменниця Марко Вовчок (псевдонім Марії Маркевич, 1834 – 1907).

Іван Нечуй-Левицький вважається одним із найяскравіших представників реалізму в українській літературі. Дослідження цих стилів, як і співвідношення реалізму та романтизму, у творчості Нечуя-Левицького вимагає окремої наукової дискусії. Побіжно зазначимо, що суб'єктивізм Нечуя-Левицького трактується різними дослідниками і як ознака премодерністичних тенденцій, і як вплив романтизму [Нечуй-Левицький І., 2008: 219]. У цьому річці видається доцільним вивчення поглядів самого письменника. Також потрібно наголосити на особливості уявлень Нечуя-Левицького, що не могло не вплинути на його творчість. Треба відзначити, що і представники пізнішого українського реалізму не обходилися без зв'язків із «старим» романтизмом. Це видно, зокрема, на творах Івана Нечуя-Левицького (1838–1918).

Жінки Левицького не подібні до сентиментальних чутливих жінок Марка Вовчка. Це сільські баби, або й жінки з міського осередку, або й освічені жінки – дружини священиків та навіть професорів. Іван Нечуй-Левицький слідом за Марком

Вовчком та письменницями «Першого Вінка» виводить тип соціально значущої жінки, існування якої не обмежується парадигмою трьох К і яка бореться за ідеали пліч-о-пліч з чоловіком. Це та сама жінка-товаришка, жінка, що прагне «діянь на полі суспільному», яка фігурує пізніше, у модерних романах початку ХХ ст. («Людина» О. Кобилянської, «Місіс Деллоуей» В. Вулф. Автор не тільки засуджує «чоловічу» сторону суспільства у поневоленні жінок, він звинувачує і самих жінок у власній пасивності та непричетності до суспільних рухів: «Деякі панії дивляться на жіночу просвіту як на якісь модні сукні та капелюшки незвичайного фасону» [Зборовська Н., 2004: 7].

Якщо ми вкладемо жіночі репліки в уста чоловічих персонажів, то принципової відмінності при цьому не помітимо і навпаки. Автор відсуває статі та всі відповідні гендерні ситуації на другий план, чим перекреслює уявлення про жінку як про «Іншу» як «певну трансцендентальну божественну субстанцію, сутність якої полягає в тому, щоб любити» [Гундорова Т., 2008: 39]. Таким чином, письмо цього автора не можна означити як чоловіче, це нейтральний чи скоріше навіть універсальний текст.

Можливим витоком такої нейтральності творів Нечуя-Левицького може слугувати той факт із біографії, що сам автор «більше любив балакати з бабами, аніж з чоловіками, бо краще вмів заставити (їх) поводити розмову в бажаному напрямі», що і могло слугувати кращому розумінню жіночої психології та відповідно до цього, краще виписаним жіночим образам.

Жінки можуть приймати складні рішення та виявляти мужність (наприклад, головна героїня Саня Навроцька та її подруга Надежда Мурашкова, що були фінансово незалежними та прагнули «служити на благо народу») і навпаки – бувають поверховими, недалекоглядними та «хворими на міщанство», якими є мачуха та зведена сестра Сані Навроцької. У цьому романі бачимо, як «чоловіче письмо» здатне деміфологізувати образ жінки. Водночас жінок у романі «Над Чорним морем» не можна означити, як приналежних до категорії «Нова Жінка». Також вони не належать до слабких патріархальних берегинь домашнього вогнища.

Жінка зображувалася як ідеал, бо жінка була об'єктом, сутністю любові. А любов окреслювалася як потреба жінки (коханої чи матері). Звідси і ставлення до жінки, як до кімнатної рослини, красивої, але безпомічної, нездатної на самостійне функціонування, у вужчому контексті це естетизований образ жінки-квітки, провідний починаючи від Середньовіччя аж до середини ХХ ст.

«Ти жива квітка: в тебе є серце, ще й до того, твої щоки, як білі лелії; в тебе уста, як повна троянда, в тебе очі сині, як небо» [Павличко С., 2002: 12]. Відповідно до цього необхідність жіночого персонажа у творі була зумовлена потягом/потребою чоловіка, а не самим фактом існування суб'єкту іншої статі. Прикметно, що зовнішність головної героїні роману, Сані Навроцької, окреслюється «сірою, наче вовк із лісу».

Часто цей самоаналіз сповнений самокритичності та комплексів: «От ваша Надя – так правда, що троянда, вона красуня, а я...» [Нечуй-Левицький І., 2012: 187]; «Може тим і не втямила, що я ще не зовсім розвита розумом... не знаю вищої науки» [Нечуй-Левицький І., 2008: 189]. Щодо ідейних переконань героїнь, то ми зауважуємо наявність маскулінного типу жінки, тобто жінки, яка не просто мислить чоловічими ідеями та категоріями (власні ідеї у неї відсутні), вона мислить, як чоловік. З уст головної героїні ми зокрема чуємо таке: «А мадам «Сусу» оце пустилась в лібералізм: попиває не винце, а таки горілочку... з молодими гусарами... Це вона так чудно розуміє лібералізм» [Нечуй-Левицький І., 2008: 190]. Основний поступальний рух жіноцтва втілювався зусиллями напівосвічених ліцеїсток та випускниць педагогічних курсів, що й описані у романі «Над Чорним морем».

Специфічна риса реалізму Нечуя – естетичність, яку письменник у «Світогляді українського народу» відносить до рис українця: «Ми не бачимо в народній фантазії охоти до негарних, неестетичних велетенських міфічних образів... Український народ в своїх міфах держиться міри; його фантазія не любить переступати за границі ненатуральних форм; вона любить правду і естетичність» [Нечуй-Левицький І., 2012: 200]. Подальший діахронічний аналіз жіночих образів другої половини 19 ст. з позицій феміністичної критики та психоаналізу дозволить нам зрозуміти всі етапи становлення образу Нової Жінки в українському суспільстві.

Проте реалізм для Нечуя-Левицького все ж пов'язаний з дзеркалом, тобто відображенням життя. Перша ознака такого відображення – це впізнаваність місця, часу та персонажів. Зокрема, у статті «Українська декадентщина» Нечуй-Левицький підкреслює, що автори-декаденти «дають своїм героям ймення не сучасних для їх людей, а беруть ймення з інших національностей, або дають ймення вигадані, щоб виходило так, ніби дія діється десь за далекими межами місця й часу, щоб вимкнути дійові особи з сьогочасних обставин та умовин» [Бондар М., 2018: № 3(23)24]. Однією з ознак реалізму є казуальність, тобто взаємозумовленість між елементами дійсності.

Висновки та перспективи подальших досліджень у цьому напрямі. Проведене дослідження реалістичного зображення образів жінок та їх теоретичного осмислення в наукових статтях та романі «Над Чорним морем» Івана Нечуя-Левицького дає змогу зробити такі висновки.

Вірність життєвій правді Нечуй-Левицький трактував як обов'язкову ознаку реалізму. Письменник сприймав літературу як своєрідне дидактичне дзеркало, «в котрому громада побачить себе, яка вона є, роздивиться на себе, оцінє себе.

Ціла нація в такій літературі може примітити свої достоїнства і свою недочаду, свій добрий бік і свої хибности; знайти похвалу собі чи ганьбу» [Підмогильний В., 1927: 295]. Кожен читач повинен мати в тексті можливість поглянути на самого себе, ця вимога включає і всеохопність відмінних типів персонажів.

До перспектив вивчення проблеми належить дослідження з позиції питань стильової палітри Нечуя-Левицького, специфічної інтерпретації реалізму у його творчості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агеева В. Жіночий простір. Феміністичний дискурс українського модернізму. – К., 2008 – 360 с.
2. Білецький О. Вибрані праці. У 2 т. Т. 1. Від давнини до сучасності: збірник праць з питань української літератури / Олександр Білецький. – Київ : Держлітвидав, 1960. – 505 с.
3. Бондар М. Поетика прози І. Нечуя-Левицького: у пошуку естетичних конститuentів / М. Бондар // Іван Нечуй-Левицький: постать та творчість. – Черкаси, 2008. – С. 105–123. ISSN 2311-259X. – «Синопис: текст, контекст, медіа», 2018. – № 3(23).
4. Варикаша М. Гендерний дискурс: семіотичні аспекти // Слово і час – 2008. – № 7. – С. 83–89.
5. Гаврилова Т. Топонімія творів І. Нечуя-Левицького / Т. Гаврилова // Іван Нечуй-Левицький: постать та творчість. – Черкаси, 2008. – С. 499–504.
6. Гундорова Т. «Марлітівський стиль»: жіночий кітч // Кітч і література. Травестії – К. : Факт, 2008. – 284 с. – (Сер. «Висока полиця»).
7. Зборовська Н. Психоаналізі літературознавство: Посібник. – К., 2003 – 392 с. 8. Зборовська Н. Жіноче письмо на порубіжжі віків. – (Леся Українка, Оксана Забужко) [Текст]: 2, 2004. – (Слово і час) // Слово і час. – С. 32–38.
8. Нечуй-Левицький І. Над Чорним морем. – Х. : Фоліо, 2008. – 220 с.
9. Нечуй-Левицький І. Світогляд українського народу / Іван Нечуй-Левицький // Вибрані твори. – Київ : Книга, 2012. – 350 с.
10. Нечуй-Левицький І. Українська декадентщина / Іван Нечуй-Левицький // Зібрання творів. У 10 т. Т. 10. – Київ : Наук. думка, 1968. – С. 187–223.
11. Павличко С. Фемінізм. – К. : Основи, 2002. – 322 с.
12. Підмогильний В. Іван Нечуй-Левицький. Спроба психоаналізу творчості // Життя і революція – 1927. – № 9. – С. 290–297.
13. Чижевський Д.І. Історія української літератури / Д.І. Чижевський. – К. : Вид. центр «Академія», 2003. – 568 с.
14. Шупта-В'язовська О. Преімпресіонізм у творчості Нечуя-Левицького / О. Шупта-В'язовська // Іван Нечуй-Левицький: постать та творчість. – Черкаси, 2008. – С. 145–150.

REFERENCES

1. Aheieva V. (2008) *Zhinochyi prostir. Feministychnyi dyskurs ukrainskoho modernizmu* [Feminist discourse of Ukrainian modernism]. Kyiv, 360 p.
2. Biletskyi O. Vybrani pratsi. U 2 t. T. 1. (1960) *Vid davnyiny do suchasnosti: zbirnyk prats z pytan ukrainskoi literatury* [From antiquity to the present: a collection of works on Ukrainian literature]. Kyiv, 505 p.
3. Bondar M. (2008) *Poetyka prozy I. Nechuii-Levytskoho: u poshuku estetychnykh konstytuentiv* [Poetics of I. Nechuy-Levytsky's prose: in search of aesthetic constituents]. Cherkasy, P. 105–123.
4. Varykasha M. (2008) *Hendernyi dyskurs: semiotychni aspekty* [Gender discourse: semiotic aspects]. Slovo i chas, № 7. P. 83–89.
5. Havrylova T. (2008) *Toponimiia tvoriv I. Nechuii-Levytskoho* [Toponymy of the works of I. Nechuy-Levytsky]. Cherkasy, P. 499–504.
6. Hundorova T. (2008) *"Marlitivskyi styl": zhinochyi kitch* ["Marlitovsky style": female kitsch]. Kyiv, 284 p.
7. Zborovska N. (2004) *Psykhoanalizi literaturoznavstvo: Posibnyk*. [Psychoanalysis of Literary Studies: A Manual]. Kyiv, 392 p.
8. Nechui-Levytskyi I. (2008) *Nad Chornym morem* [Above the Black Sea.]. – Kharkiv: Folio, 220 p.
9. Nechui-Levytskyi I. (2012) *Svitohliad ukrainskoho narodu / Ivan Nechui-Levytskyi // Vybrani tvory* [Worldview of the Ukrainian People / Ivan Nechuy-Levytsky // Selected Works.]. – Kyiv : Knyha, 350 p.
10. Nechui-Levytskyi I. (1968) *Ukrainska dekadentshchyna / Ivan Nechui-Levytskyi // Zibrannia tvoriv. U 10 t. T. 10.* [Ukrainian Decadent Woman / Ivan Nechuy-Levytsky // Collected works. T. 10]. Kyiv: Scientific thought. P. 187-223.
11. Pavlychko S. (2002) *Feminizm* [Feminism.]. Kyiv, 322 p.
12. Pidmohylnyi V. (1927) *Ivan Nechui-Levytskyi. Sproba psykhoanalizy tvorchosti // Zhyttia i revoliutsiia Ivan Nechui-Levytskyi* [Attempt of psychoanalysis of creativity // Life and revolution]. № 9. P. 290–297.
13. Chyzhevskiy D. (2004) *Slovianskyi realizm / D. Chyzhevskiy* [Slavic realism / D. Chyzhevsky // The word and time]. Slovo i chas, P. 48–63.
14. Shupta-Viazovska O. (2008) *Preimpresionizm u tvorchosti Nechuii-Levytskoho / O. Shupta – Viazovska // Ivan Nechui-Levytskyi: postat ta tvorchist.* [Pre-Impressionism in the work of Nechuya-Levytsky / O. Shupta-Vyazovskaya // Ivan Nechuy-Levytsky: figure and creativity]. Cherkasy, P. 145–150.